

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 229/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. S. K., B., zastúpenej advokátom JUDr. L. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Er 2474/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. S. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2010 doručená sťažnosť Ing. S. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Er 2474/2008.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že návrhom z 22. apríla 2008 sa ako oprávnená domáhala na E. JUDr. S. L. (ďalej len „súdny exekútor“) vykonania exekúcie proti povinnému z titulu zaplataenia výživného na základe rozsudku Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 7 C 281/02 z 31. mája 2004 (ďalej len „rozsudok alebo exekučný titul“).

Dňa 30. apríla 2008 požiadala súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. K žiadosti pripojila rozsudok tohto súdu s vyznačenou doložkou vykonateľnosti. Vec bola pridelená 2. mája 2008 zákonnej sudkyňi, ktorá si 28. mája 2008 vyžiadala k veci listinné doklady.

Dňa 26. júna 2008 sťažovateľka predložila okresnému súdu ďalšie rozhodnutia všeobecných súdov týkajúce sa jej veci a 21. júla 2008 súdny exekútor urgoval okresný súd vydať poverenie na výkon exekúcie, čo zopakoval 28. októbra 2008 a 26. februára 2009.

Dňa 6. augusta 2009 okresný súd oznámil súdnemu exekútorovi, že rozsudok (exekučný titul) bol uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 74/2007 a 5 Co 75/07 z 30. júna 2008 zrušený. Proti nemu podala sťažovateľka dovolanie. Spis bol postúpený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z okresného súdu 11. mája 2009.

Sťažovateľka ďalej v súvislosti s uvedeným poukazuje na to, že v jej veci „Do dnešného dňa Okresný súd v Pezinku nerozhodol“, pričom tak mal urobiť už na základe rozsudku (s vyznačením doložky predbežnej vykonateľnosti), čím došlo jeho postupom evidentne k zbytočným priet'ahom a zároveň k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa nej pre „rozsudky odsudzujúce na plnenie výživného platí obligatórna predbežná vykonateľnosť“... (§ 162 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) a tiež „Rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 31. 05. 2004 č. k. 7 C 281/02-203 s riadne

vyznačenou doložkou predbežnej vykonateľnosti dňom 12. 07. 2004, vyznačenou dňa 19. 03. 2008 je riadny exekučným titulom.“

S poukazom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní a prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie vyniesol vo veci samej tento nález:

„1) Základné právo sťažovateľky upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie veci bez prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Er 2474/2008 porušené bolo.

2) Sťažovateľke priznáva finančné zadostučinenie 5 000,- € (slovom päťtisíc EUR), ktoré je Okresný súd v Pezinku povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3) Sťažovateľke priznáva trovy konania, vrátane trov právneho zastúpenia, vo výške 254,68 € (2 razy ÚPS á 120,23 € + 2 razy RP á 7,21 €), ktoré je Okresný súd v Pezinku povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. L. S. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody

uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 206/03) je jedným z dôvodov odmietnutia návrhu jeho zjavná neopodstatnenosť, ktorú v konaní o sťažnosti možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistil priamu príčinnú súvislosť medzi postupom orgánu štátu a namietaným porušením základných práv. O zjavnej neopodstatnenosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu označeného základného práva, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti, alebo z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na konanie (napr. IV. ÚS 188/03, IV. ÚS 213/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (III. ÚS 283/03, IV. ÚS 290/04).

V systematike ústavy aj dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sú však celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote [teda len jedného z aspektov „spravodlivého procesu“ (m. m. IV. ÚS 312/04)].

K naplneniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dochádza vtedy, ak príslušný zákon umožňuje, aby sa právnická osoba alebo fyzická osoba domáhala svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Tohto práva sa však možno domáhať v súlade s čl. 51 ústavy len v medziach zákonov, ktoré ustanovenia čl. 46 ústavy vykonávajú. Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba uplatní svoje právo v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami, orgány súdnej moci majú povinnosť umožniť každému, aby sa uplatnením práva zaručeného čl. 46 ústavy stal účastníkom súdneho konania (II. ÚS 14/01). Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd musí osobe (právnickej aj fyzickej) umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z toho postavenia vyplývajú (II. ÚS 132/02).

1. Podľa sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo okrem iného aj v dôsledku toho, že okresný súd nerozhodol a nekonal o jej žiadosti na vykonanie exekúcie, resp. o vydanie poverenia pre súdneho exekútora napriek tomu, že existovalo rozhodnutie všeobecného súdu s vyznačenou doložkou vykonateľnosti (§ 162 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Dodržiavanie zákonom ustanovených lehôt všeobecným súdom však nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, ale čl. 48 ods. 2 ústavy, a k tomu ústavný súd už zaujal stanovisko (I. ÚS 70/02), keď uviedol, že pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj pojem v „primeranej lehote“ obsiahnutý v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Porušenie práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (I. ÚS 86/02, II. ÚS 110/06).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti skúmal, či namietaný postup okresného súdu je v príčinnej súvislosti so základným právom na súdnu ochranu, a dospel k záveru, že v okolnostiach prípadu to tak nie je.

Zo sťažnosti a z vyjadrení účastníkov, ako aj z vyžiadaného súdneho spisu, ktorý bol ústavnému súdu predložený 11. mája 2010, je zrejmé, že okresný súd neodmietol konať o žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, keď 30. apríla 2010 rozhodol tak, že ju napokon zamietol.

Okresný súd v priebehu konania správne skúmal podľa § 44 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, či nie sú zákonné dôvody na zamietnutie návrhu na vydanie poverenia pre súdneho exekútora na vykonanie exekúcie. Okresný súd síce už 3. septembra 2008 zistil, že exekučný titul bol zrušený na základe rozhodnutia nadriadeného súdu, ale v okolnostiach daného prípadu ústavný súd je toho názoru, že okresný súd žiadnym procesným úkonom nedal najavo, že sa nemieni vecou sťažovateľky zaoberať a meritórne rozhodnúť, ak navyše sťažovateľka v sťažnosti nepreukázala, že by jeho postup mohol viesť k záveru o existencii príčinnej súvislosti medzi jeho konaním a možným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd postupoval v tejto veci zdĺhavejšie, ale v súlade s ustanovením § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, keď zisťoval či nie sú rozpory medzi žiadosťou súdneho exekútora na vydanie poverenia na vykonanie exekúcie a exekučným titulom.

Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti s tvrdenými zbytočnými priet'ahmi v namietanom konaní považoval za zjavne neopodstatnenú a odmietol ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde už pri jej predbežnom prerokovaní (obdobne napr. II. ÚS 67/06, II. ÚS 110/06).

2. Sťažovateľka v sťažnosti ďalej namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Er 2457/2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, ako aj z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že samotná sťažovateľka nevyužila žiadny spôsob ochrany ňou označeného základného práva v konaní pred okresným súdom, proti ktorému jej sťažnosť vlastne smeruje.

K sťažnosti síce pripojila aj tri fotokópie urgencií súdneho exekútora z júla a októbra 2008, ako aj z februára 2009 adresované okresnému súdu, ktorými sa domáhal vydania poverenia na vykonanie exekúcie, ale podľa názoru ústavného súdu tieto žiadosti súdneho exekútora nemôžu byť v tomto prípade považované za účinný prostriedok nápravy v jej prípade, a to jednak preto, že ich podal iba súdny exekútor, a nie samotná sťažovateľka, ktorá sa domáha ochrany svojich práv na ústavnom súde, ale tiež preto, že tieto urgencie neboli adresované predsedovi okresného súdu, ktorý jediný môže prijať adekvátne opatrenia na nápravu postupu všeobecného súdu proti zbytočným priet'ahom vo veci samej podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na priet'ahy v konaní v zmysle citovaného zákona zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj základným právom na konanie bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní

potvrďuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti ani u označeného porušovateľa uvedeného základného práva (okresného súdu, pozn.) nezistil, že by sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu kvalifikovanú sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní, a ani z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného

zreteľa, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti ako neprípustnú.

Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že v exekučnej veci o vymoženie zročného výživného bolo o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie rozhodnuté 30. apríla 2010 tak, že bola zamietnutá. Aj keď nie je ešte rozhodnutie okresného súdu právoplatné, sťažovateľka v značnom časovom predstihu pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musela vedieť, že ňou uvádzaný exekučný titul bol už medzičasom zrušený nadriadeným súdom, a teda že exekúcia nemôže prebiehať úspešne, čo uznal aj samotný súdny exekútor, ktorý doručil okresnému súdu návrh na zastavenie exekúcie, a v konečnom dôsledku aj samotná sťažovateľka, ktorá podala návrh na prerušenie konania do rozhodnutia dovolacieho súdu.

Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nezaoberal ďalšími argumentmi sťažovateľky a jej sťažnosť odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2010